

1. Hævnplaner

Om aftenen den 31. januar 1944 gav "højere SS- og politifører" *Günther Pancke* på Dagmarhus ordre til, at en dansk officer og en politibetjent skulle dø. Drabet skulle – som beordret af Hitler¹ – ske som hævn for likvideringen af en tysk soldat i december 1944 og attentatforsøget på den tyske spionchef *Hermann Adolf Seibold*² måneden efter.

Günther Pancke

Sandsynligvis var man i besiddelse af en dødsliste over danskere, der var værd at kigge nærmere på, og her fandt man hurtigt frem til kaptajn i livgarden, cand.polit. *Kjeld greve Brockenhuus-Schack* (1900-1978). En eller anden tilfældig politibetjent kunne man altid finde i løbet af aftenen.

Et attentathold bestående af Obersturmführer *Hermann Falke*³ og danskeren *Ib Nedermark Hansen*⁴ samt en chauffør sendtes til Torkel Badensvej i Hellerup, hvor greven boede. Her ventede de til kl. ca. 22.15, da *Brockenhuus-Schack* kom ud af sit hus for at lufte familjens hund. Da han imidlertid tidligere på året havde modtaget flere dødstrusler, fattede han straks mistanke, da han fik øje på de to mænd ved den ventende bil og flygtede skarpt forfulgt af de to nazister tilbage til huset, hvor han lige akkurat nåede at få smækket døren i, før maskingeværsalverne bragede gennem den lukkede dør. *Brockenhuus-Schack* blev ramt i bl.a. den ene lunge, men overlevede. *Falke* og *Nedermark* troede fejlagtigt, at han var blevet dræbt og kørte tilfredse hjem til *Dagmarhus*⁵.

Ib Nedermark Hansen

2. Mordet

På *Dagmarhus* gjorde man sig nu klar til at likvidere en tilfældig dansk politibetjent. *Panckes* adjutant *Friedrich Wilhelm Graurock*⁶ udpegede et nyt attentathold, som denne gang bestod af ham selv og tre danskere: *Nedermark Hansen*, en ukendt SS-mand, som kan være medlem af *Schalburg-korpset Arne Jensen*⁷ (også kaldet "Dynamit-Jensen") samt *Knud Erik Østergaard-Larsen*⁸.

Arne Jensen

Dette hold begav sig nu på vej via *Rantzausgade* og *Borups Alle* mod *Vanløse* i deres sorte *Mercedes-Benz*.

Næsten samtidigt var en anden på vej mod *Vanløse*, nemlig den unge betjent ved station 7 (*Rosenvængets Allé*) på *Østerbro*, *John Christian Falkenaa*. Han havde fået fri fra tjenesten kl. 23 og var nu på cykel på vej hjem til forældrene på *Høgholtvej 21* i *Vanløse*. Som ungkarl boede han endnu hjemme.

Falkenaa blev født den 20. maj 1919 i *Skt. Stefans Sogn* på *Nørrebro* som søn af overbetjent *Christian Rasmus Falkenaa* og hustru *Katy Amalie f. Werninge*⁹. *John* havde altså valgt at gå i sin faders fodspor og blev ansat den 10. marts 1942 som betjent ved *Kystbevogtningen* i *Rungsted*, hvorfra han som sagt senere overflyttedes til *Østerbro*. Af sine kolleger omtales han som en rolig og pligtopfyldende politibetjent, der hverken var politisk aktiv eller havde forbindelse med modstandsbevægelsen, så umiddelbart havde han ingen grund til at frygte for sin sikkerhed.

John Christian Falkenaa i civil

Jørgen Vibe Frederiksen: Mordet på politibetjent John Christian Falkenaa i Vanløse 1944

Men netop denne aften tog han en skæbnesvanger beslutning, der gjorde, at han befandt sig på det forkerte sted på det forkerte tidspunkt. Han tog nemlig en anden vej end han plejede på sin cykeltur hjem: ned ad Randbølvej. Her mødte han holdet fra Dagmarhus, der kom kørende i modsat retning med tagprojektørerne tændt. Så snart de fik øje på Falkenaa, der kom cyklende i sin uniform, vendte de lynhurtigt deres Mercedes og kørte op på siden af den intetanende betjent ud for nr. 8.

Randbølvej 8, sommeren 2009

Ifølge politirapporten¹⁰ affyredes der mindst 32 projektiler fra to maskinpistoler, der selvfølgelig dræbte John Falkenaa på stedet. Hvem, der affyrede de dræbende skud vides ikke med sikkerhed, men efter krigen påstod Nedermark, at i hvert fald Graurock var en af synderne.

John Falkenaa kørtes øjeblikkeligt til Bispebjerg Hospital, hvor lægerne erklærede ham død ved ankomsten.

3. Begravelsen

På højeste sted besluttedes det at give John Falkenaa en statsbegravelse, formentlig også for at provokere tyskerne, hvilket også lykkedes, idet flere af de deltagende politfolk måtte møde bevæbnede, da de telefonisk var blevet truet med angreb på kirken under

begravelsen. Også John Falkenaas onkel, der takkede ved graven, var blevet truet på livet¹¹. Begravelsen foregik den 7. februar 1944 fra Vanløse Kirke, hvor pastor Kyndal¹² forestod begravelsen, til Bispebjerg Kirkegård.

Billeder fra begravelsen:¹³

Så vidt jeg ved, er der aldrig blevet opsat en mindeplade over John Christian Falkenaa – hverken på politigården eller i Vanløse.

4. Flere attentater

Efterhånden som krigen gik på hæld og mange af disse nazistiske grupper indså, hvad vej vinden blæste, blev de mere og mere desperate. Dertil kom, at lønninger ikke mere udbetaltes, og man begyndte derfor på direkte plyndringer¹⁴ – og det kom også til at gå ud over Vanløse.

I 40'erne havde Københavns Kommune et stort fødevarelager liggende på Bogholder Allé 54. Lageret forsynede bl.a. folkekøkkenerne, plejehjem osv. med konserver. Den 30. april 1945 besluttedes det at plyndre dette lager, og

man sammensatte derfor et hold på omkring 20 mand bestående af folk fra Lille Jørgen-gruppen¹⁵ og Schiøler-gruppen¹⁶; desuden deltog Gestapo-tolken Arne "Arno" Oskar Hammeken¹⁷.

"Arno" Oskar Hammeken

Disse begav sig nu i en række personbiler og en lastvogn til Bogholder Allé, hvor udbyttet blev omkring 1 ton konserver til en værdi på over 40.000 kr., et enormt beløb på det tidspunkt. Konserveren blev derefter dels fordelt mellem medlemmerne dels lagt på lager på Politigården.

Enkelte medlemmer af Lille Jørgen-gruppen havde i øvrigt 14 dage tidligere været på spil i Vanløse, idet de havde forsøgt at sprænge en købmandsforretning på Skjulhøj Allé 39 i luften med en håndgranat. Man mente at indehaveren var tyskfjendtlig og derfor skulle straffes. Heldigvis mislykkedes attentatet.

Skjulhøj Alle 39, som det ser ud i dag (foto: Google)

Noter:

- 1 De såkaldte clearingmord, der bl.a. gik ud over Kaj Munk (myrdet 4. januar 1944).
- 2 Seibold overlevede hårdt såret attentatet og døde først omkr. 1970 i Tyskland.
- 3 Død 1945 (selvmord).
- 4 F. 1916. Medlem af den berygtede Peter-gruppe. Henrettet 9. maj 1947. Gruppen havde over 90 mord på samvittigheden. Se fx Frank Bøgh: *De dødsdømte*, Kbh. 2011.
- 5 Om drabsforsøget se fx *Berlingske Tidende* 2. februar 1944.
- 6 Død 1994 i Berlin som *Polizeirat*. Blev aldrig retsfulgt p.g.a. mangel på beviser! Se i øvr. *BT* 25. februar 1965 og 2. marts 1965, samt Erk Høgh-Sørensen: *Forbrydere uden straf*, Kbh. 2007.
- 7 F. 1922 i Horsens, død 1946 i sovjetisk fangenskab. Se i øvr. *Berlingske Tidende* 28. marts 1993, 2. sekt. Se også Erik H. Nielsen: *Fjendeland* (1995). Ikke alle skribenter (som fx *Erik Haaest*) er dog sikre på, at Jensen deltog, selvom Nedergaard efter krigen under et forhør hævdede, at Arne Jensen deltog i nedskydningen af Falkenaa.
- 8 Dræbt 5. maj 1945 i Asserbo Plantage af danske frihedskæmpere.
- 9 Vanløse kirkebog 1941-1948 s. 38.
- 10 *Daglige Beretninger om Begivenheder under den tyske Besættelse*, red. af Søren Hansen (Kbh. 1946)
- 11 *Frit Danmark*, 2. Aarg. Nr. 11 (Februar 1944)
- 12 S. H. K. Kyndal var sognepræst ved Vanløse Kirke 1941-1960.
- 13 Billederne er taget af W. Lund (Kilde: Det kgl. Bibliotek)
- 14 F.eks. gik det ud over Haslev Bank i Algestrup. Udbyttet blev dog noget magert (38 kr.!). Det gik også ud over Arbejdsmændenes Forbund så sent som 3. maj 1945. Her blev udbyttet 8.175 kr., et stort beløb på det tidspunkt.
- 15 De mest fremtrædende medlemmer var Jørgen Christian Sørensen (leder), Aage Carl Anton Jensen og Carl Viggo Klæbel, alle henrettet 1950 i København.
- 16 Opkaldt efter lederen Ib Gerner Ibsens dæknavn. To af medlemmerne (Ibsen og Helmut Valdemar Mortensen) blev henrettet 1949 i København. Se Lasse Bruun Jonassen & Jonas Lind: *SCHIØLER-GRUPPEN Danske terrorister i tysk tjeneste 1944-1945*. Informations Forlag, Kbh. 2012 (under udgivelse).
- 17 Født 1906 i Hvidovre, henrettet 1949 i København.